

hvilka de äro utfartsväg böra taga del, samt i underdånig skrivelse anhåller, att Kongl. Maj:t utfärdar en förordning i sådan syftning.

Stockholm den 28 Januari 1871.

C. E. Hjelm.

N:o 163.

Af Herr F. Adson Palander: Om anslag för byggandet af en jernväg mellan Waxjö och Carlskrona.

Då jag vid sistlidne års riksdag framställde yrkande om anslag för jernväg till Carlskrona, hade icke de hotande moln, hvilka nu skymma den politiska horisonten ännu visat sig. Jag utgick dertill från den förutsättningen, att vårt i stark utveckling stadda land för den närmare framtiden icke skulle vilja eller ens böra afse de medel, som erfordras för Carlskronas fullständiga befästade, och sökte i sammanhang dermed ådagalägga, huru ytterst viktigt det är, att genom jernväg sammanbinda det ofullständigt befästade Carlskrona med landets stambanesystem. Endast genom en sådan förbindelse nemligen är det möjligt, att landvägen hastigt ditsända stridskrafter, och att undvika behofvet af att der hålla sådana för den i Carlskrona dockor förvarade fartygsmaterielen nödiga större förråder af ammunition, proviant, beklädnad, utredningsartiklar och materialier, hvilka vid en svagt befästad hamn icke böra finnas. Genom tilldragelser, som timat efter sistlidne års riksdag hafva förhållandena emellertid fått en helt och hållet förändrad gestalt. Nödvändigheten af Carlskronas snara sättande i försvarbart skick har af dessa tilldragelser blifvit en tydlig följd, förutsatt, att vi anse önskvärdt, att i händelse af krig hindra fiendtliga arméer att hos oss landstiga, och att vi förstå att uppfatta den försvarskraft ett efter våra förhållanden lämpadt sjöförsvar *numera* erbjuder. För ett

dylikt sjöförsvär äro nemligen etablissementer nödiga, der t. ex. minfartygs-flottiljerna kunna rustas, repareras, samt förses med stenkol och andra förnödenheter; och att till dessa etablissemeters försvar uteslutande afse fartyg vore åtminstone icke ur ekonomisk synpunkt fördelaktigt.

Sverige är nog lyckligt att i landets södra, för en fiende ingalunda minst begärliga del, ega ett marinetaablisement, redan försedt med ypperliga dockor och bassiner, med kajer, verkstäder, kruthus, magasiner och förrådshus, sjukhus, m. m. sådant som vår egen såväl som en möjlig bundsförvandts flotta behöfver. Dertill är detta etablisement af naturen så utomordentligen gynnadt med afseende på sitt försvar, att, såsom nuvarande sjöministern frih. Leijonhufvud en gång anfört, denna plats för endast "en bråkdel" af den summa, som befästandet af hvar och en af hamnarna Köpenhamn, Cronstadt, Cherbourg, Brest, Toulon, Portsmouth, Plymouth, Pembroke, Spezzia, Pola, m. fl. kostar, kan erhålla en större försvarsstyrka. Mig veterligen finnes icke heller i vårt eget land någon till flottstation lämplig hamn, som för på långt när lika läg kostnad kan gifvas samma försvarsstyrka mot fiendliga anfall, vare sig de göras från sjö- eller landsidan, som Carlskrona. Genom Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen rörande statsverkets tillstånd och behof synes äfven, att regeringen icke förbisett detta vår förnämsta örlogshamns värde, enär Kongl. Maj:t för platsens fullständiga befästande äskat ett belopp af 5,750,000 R:dr. Att det befästade Carlskrona måste genom jernväg stå i förbindelse med landets öfriga jernbansnät, anser jag så påtagligt, att någon bevisning därför icke erfordras; lika tydligt torde vara, att, om icke denna jernvägsförbindelse är avvägabragt, när befästandet af Carlskrona är fullbordadt, så kan denna försummelse för landet medföra de våldigaste följder.

På grund häraf anser jag mig böra föreslå,

att Riksdagen, till påbörjande af arbetena för en stambana mellan Wexjö och Carlskrona, anslår en tredjedel af det belopp, hvilket för byggandet af stambanor för år 1872 afses, äfvensom medgifver, att vid arbetenas utförande Kongl. Maj:t må närmare bestämma de orter, som banan skall genomgå och de ställen den bör anlöpa.

Om emellertid Riksdagen icke skulle anse, att anslag till påbörjandet af en sådan stambana redan nu bör beviljas, så är dock det folkrika och på kommunikationer vanlottade sydöstra Sveriges behof af lättade förbindelser med det inre af landet så stort, att dess innevånare, hellre än att det nuvarande tillståndet skall förlängas, äro beredda att vidkännas stora uppoffringar för att snart se jernvägen sträcka sig till deras bygder, och det är mera än sannolikt, att, äfven om detta års Riksdag, för anläggandet mellan Wexjö och Carlskrona af en jernbana med 5,6 fots spårvidd, såsom statsbidrag på de af senaste jernvägskomité föreslagna villkor, endast beviljar 975,000

R:dr, d. v. s. en fjerdedel af den på grund af 1870 års undersökningar beräknade anläggningskostnaden, att utgå med en tredjedel under hvartera af åren 1872, 1873 och 1874, arbetet redan instundande vär kommer att börjas. — Ehuru en dylik smalspårig jernväg, enligt tillförlitliga beräkningar, med visshet kommer att på ett fullt tillfredsställande sätt uppfylla orternas behof af person- och godstransport, är det dock antagligt, att så icke kan blifva fallet med afseende på statens behof vid eventuella transporter af trupper och krigsmateriel mellan stambanan och Carlskrona, synnerligen till följd deraf, att statens transport-materiel icke skulle kunna å den smalspåriga banan användas. I statens ehuru icke i orternas intresse torde det därför ligga, att denna jernväg bygges med samma spårvidd som stambanorna, samt för öfrigt med så beskaffad öfverbyggnad, att dessas trafikmateriel derå kan begagnas. På grund af allt hvad nu seduast blifvit anfördt, får jag alternativt föreslå, att Riksdagen, för byggandet af en jernväg mellan Wexiö och Carlskrona, anslår 975,000 R:dr R:mt, d. v. s. en fjerdedel af den beräknade kostnaden för smalspårig bana, att, under de af senaste jernvägskomité för sekundärbanor föreslagna villkor, utgå med en tredjedel under hvarje af åren 1872, 1873 och 1874, samt derutöver, i den händelse strategiska skäl göra nödvändigt att banan bygges med samma spårvidd som statens, fastän med lättare öfverbyggnad, hela skilnaden af 1,100,000 R:dr mellan den smalspåriga och den bredspåriga banans beräknade anläggningskostnad, att utgå under samma tider och på samma villkor som ofvannämnda 975,000 R:dr R:mt.

Alla nödiga beräkningar, förslag och andra handlingar äro till Kongl. Maj:t inlemnade, och skola de upplysningar som tilläfventyrs ytterligare kunna vara önskliga, utskottet på anfordran lemnas.

Om remiss till Stats-utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1874.

F. Ad:son Palander.